

ARDOIDEACHAS

I gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta, cinntear na beartais ardoideachais ar leibhéal na mBallstát aonair. Dá bhrí sin, is ról tacaíochta agus comhordaithe go príomha atá i ról an Aontais. Ar na príomhchuspóirí a ghabhann le gníomhaíocht an Aontais i réimse an ardoideachais tá soghluaisteacht mac léinn agus teagascóirí a spreagadh, aitheantas frithpháirteach do dhiplómaí agus do thréimhsí staidéir a chothú, comhar idir institiúidí ardoideachais a chur chun cinn.

BUNÚS DLÍ

Aithníodh oideachas – agus sa chomhthéacs seo ardoideachas freisin – mar réimse inniúlachta de chuid AE i gConradh Maastricht 1992. Le Conradh Liospóin lena leasaítear an Conradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE), ní dhearnadh aon athrú ar na forálacha maidir le ról AE in oideachas agus in oiliúint. Faoi Theideal XII, Airteagal 165(1) luaitear go ‘rannchuideoidh an tAontas le hoideachas de chaighdeán a fhorbairt tríd an gcomhar idir Ballstáit a chothú agus, más gá, trí thacú lena ngníomhaíocht agus í a fhorlíonadh, agus freagracht na mBallstát i leith inneachar an teagaisc agus eagrúchán an chórais oideachais agus a n-éagsúlacht chultúrtha agus teanga á hurramú aige’. In Airteagal 165(2) CFAE, deirtear gurb é is aidhm do ghníomhaíocht an Aontais ná ‘éirim Eorpach a fhorbairt san oideachas; taobhú le soghluaisteacht mhac léinn agus múinteoirí, lena n-áirítear aitheantas acadúil diplómaí agus tréimhsí staidéir; comhar a chur ar aghaidh idir bunaíochtaí oideachais; malartuithe faisnéise agus taithí a fhorbairt ar shaincheistanna is coiteann do chórais oideachais na mBallstát; agus forbairt an chianoideachais a chothú’.

Sa bhreis air sin, tá foráil i gConradh Liospóin ar féidir cur síos a dhéanamh uirthi mar ‘chlásal sóisialta’ cothrománach. Sonraítear in Airteagal 9 CFAE: ‘Agus a bheartais agus a ghníomhaíochtaí á sainiú agus á gcur chun feidhme aige, tabharfaidh an tAontas aird ar na ceanglais atá nasctha le hardleibhéal fostaíochta a chur chun cinn, le cosaint shóisialta leormhaith a ráthú, leis an eisiámh sóisialta a chomhrac agus le hardleibhéal oideachais, oiliúna agus cosanta do shláinte an duine’.

Thairis sin, i gCairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh, a bhfuil an stádas dlí céanna leis na Conarthaí (Airteagal 6 CAE) aici, sonraítear an méid seo a leanas: ‘Tá ag gach duine an ceart chun oideachais’ (Airteagal 14).

CUSPÓIRÍ

A. 'Eoraip 2020' agus 'Oideachas agus Oiliúint 2020'

Tá spéis pholaitiúil ar an leibhéal Eorpach san ardoideachas múscaillte ag an straitéis dar teideal [Eoraip 2020 \(COM\(2010\)2020\)](#). Agus í dírithe ar fhás atá 'cliste', 'inbhuanaithe' agus 'cuimsitheach', tá spriocanna Eoraip 2020 le gnóthú trí infheistíocht níos éifeachtaí in oideachas, i dtaighde agus i nuálaíocht. Glacadh an [Creat straitéiseach le haghaidh comhar Eorpach san oideachas agus san oiliúint \(ET 2020\)](#) i mí na Bealtaine 2009^[1]. Ina theannta sin, leagtar amach ann roinnt cuspóirí le baint amach faoi 2020:

- Ba cheart gurbh ionann agus 40% ar a laghad sciar na ndaoine idir 30 agus 34 bliana d'aois a bhfuil leibhéal oideachais treasach bainte amach acu;
- Ba cheart go mbeadh roinnt ama caite thar lear i mbun staidéir nó oiliúna ag 20% ar a laghad de chéimithe ardoideachais agus ag 6% ar a laghad de dhaoine idir 18 agus 34 bliana d'aois a bhfuil cáilíocht ghairme tosaigh acu;
- Ba cheart go mbeadh ar a laghad 82% de dhaoine idir 20 agus 34 bliana d'aois a bhfuil meánoideachas deiridh céime nó oideachas treasach curtha i gcrích go rathúil acu a d'fhág an t-oideachas idir bliain amháin agus trí bliana ó shin fostaithe.

B. Próiseas Bologna

Sa bhreis ar thionscnaimh pholaitiúla na mBallstát féin, tá an tAontas ag tacú go gníomhach leis na tosaíochtaí atá i bPróiseas Bologna, atá in úsáid ó tugadh isteach é in 1999 chun córais ardoideachais níos inchomparáide, níos comhoiriúnaí agus níos comhleanúnaí a bheith san Eoraip agus arb é a tháinig as ná Limistéar Eorpach an Ardoideachais (LEAO) a chruthú le Dearbhú Chomhdháil Aireachta Bhúdaipeist-Vín i mí an Mhárta 2010.

C. Clár oibre athnuaite AE don ardoideachas

In 2017, d'fhoilsigh an Coimisiún 'clár oibre athnuaite AE don ardoideachas' ([COM\(2017\) 0247](#)). Tá sé dírithe ar cheithre réimse tosaíochta:

- Scileanna forbartha san ardoideachas a ailíniú le riachtanais an mhargaidh saothair;
- A chinntiú go mbeidh rochtain fhorleathan ar an ardoideachas agus go mbeidh sé níos cuimsithí agus go méadófar an fhor-rochtain shochoaíoch atá aige;
- Borradh a chur faoi acmhainneacht nuálaíochta an ardoideachais;
- Éifeachtúlacht agus éifeachtacht an ardoideachais a mhéadú.

D. An Limistéar Eorpach Oideachais

I mí na Bealtaine 2018, tar éis chruinniú mullaigh Göteborg, d'fhoilsigh an Coimisiún teachtaireacht dar teideal 'Eoraip níos láidre a thógáil: an ról atá ag beartais maidir le daoine óga, oideachas agus cultúr' (COM(2018) 0268). Tugann an doiciméad seo

[1] IO C 119, 28.5.2009, lch. 2.

tuairisc ar fhís an Choimisiúin i dtaobh Limistéar Eorpach an Oideachais a fhorbairt, lena n-áirítear:

- Clár neartaithe do Erasmus+;
- Fiche Ollscoil Eorpach ar a laghad a chruthú faoi 2024. Ba cheart go rannchuideodh sé seo le céimeanna Eorpacha a bheith ann, ar céimeanna iad a mbeadh aitheantas acu ar fud na hEorpa;
- Cárta Mic Léinn Eorpach a chruthú chun soghluaisteacht a éascú;
- Togra le haghaidh moladh ón gComhairle lena gcuirtear chun cinn aitheantas frithpháirteach uathoibríoch dioplómaí ardoideachais agus meánoideachais shinsearaigh agus torthaí tréimhsí foghlama thar lear (COM(2018)0270).

A BHFUIL BAINTE AMACH

A. Erasmus+

Glacadh an clár seo go foirmiúil i mí na Nollag 2013^[2]. Is é an aidhm lárnach atá ag [Erasmus+](#) ná infheistíocht a dhéanamh in oideachas, oiliúint, an óige agus spórt san Eoraip trí chlár lánpháirtithe aonair. Tugann Erasmus+ le chéile beartais earnálacha agus tras-earnálacha a bhí deighilte ó chéile roimhe seo sa Chlár um Fhoghlaim ar Feadh an tSaoil (CFFS, 2007-2013) i réimsí an ardoideachais (Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, clár dhéthaobhacha le tíortha nó mór-ranna eile), an mheánoideachais (Comenius), an ghairmoideachais agus oiliúna (Leonardo da Vinci), an oideachais aosaigh (Grundtvig), na hóige (An tAos Óg i mBun Gníomhaíochta), agus an Léinn um Lánpháirtíú na hEorpa (Jean Monnet). Sa bhreis air sin, tá spórt curtha san áireamh anois den chéad uair. Tá buiséad de EUR 14 bhilliún ag Erasmus +, agus is féidir leis an gcomhar a bheith ann i measc na mBallstát agus idir Ballstáit agus tríú tíortha. Tá sé mar aidhm le Erasmus+ athstruchtúrú agus sruthlíniú a dhéanamh ar ghníomhaíochtaí a bhaineann le trí 'phríomhghníomhaíocht' a réimsíonn na hearnálacha atá mar sprioc ag an gclár:

- Soghluaisteacht foghlama do dhaoine aonair;
- Comhar sa nuálaíocht agus i malartú dea-chleachtas;
- Tacaíocht d'athchóiriú beartas.

Laistigh de struchtúr forghabhálach Erasmus+, tá ról lárnach ag an ardoideachas. Tá íosmhéid de 33.3% de bhuiséad iomlán Erasmus+ curtha i leataobh don ardoideachas. Meastar go mbeidh dhá mhilliún mac léinn ardoideachais rannpháirteach i gcláir shoghluaisteachta don tréimhse ó 2014 go 2020. Ní hé amháin go dtacaíonn Erasmus + le soghluaisteacht mac léinn agus teagascóirí san ardoideachas, ach is tríd an gclár sin freisin a chuirtear cistí ar fáil do Chomhchéimeanna Máistreachta Erasmus Mundus agus d'lasachtaí Máistreachta Erasmus+. Ó 2018 i leith, tacaíonn sé le tionscadal na nOllscoileanna Eorpacha: tar éis an chéad ghla, roghnaíodh 17 n-ollscoil Eorpacha a raibh 114 institiúid ardoideachais as 24 Bhallstát páirteach iontu.

---

[2] IO L 347, 20.12.2013, lch. 50.

Rinne an Coimisiún Eorpach a thogra maidir le clár a thiocfadh i gcomharbacht air (2021-2027) a eisiúint i mí Bealtaine 2018 ([COM\(2018\)0367](#)). Níl aon athrú suntasach tagtha ar struchtúr foriomlán an chlár, lena n-áirítear na trí phíomhghníomhaíocht a bunaíodh cheana faoi Erasmus+. Tá sé molta, áfach, an buiséad a mhéadú faoi dhó go EUR 30 billiún, i gcomparáid le clárthréimhse 2014-2020.

B. Gníomhaíochtaí Marie Skłodowska-Curie (MSCA)

Tacaíonn scéim MSCA, ar cuid é de chlár réime AE um thaighde agus um nuálaíocht 2014-2020 ('Fís 2020'), le hoiliúint taighde agus forbairt gairme atá dírithe ar scileanna nuálaíochta. Déanann an clár cistiú ar shoghluaisteacht dhomhanda agus thrasearnálach trína ndéantar scoth an taighde i réimse ar bith a chur chun feidhme. Maidir leis an ardoideachas, spreagann deontais MSCA soghluaisteacht thrasnáisiúnta, thrasearnálach agus idirdhisciplíneach. Tá MSCA ar an bpríomhchlár de chuid an Aontais le haghaidh oiliúint dochtúireachta agus é ag maoiniú 25 000 PhD agus tionscadal taighde iardhochtúireachta. Sa bhreis ar shoghluaisteacht idir tíortha a chothú, tá sé mar aidhm leis an gclár freisin na bacainní idir an saol acadúil agus earnálacha eile, go háirithe gnó, a threascairt – bídis sin ina mbacainní iarbhir nó ina mbacainní samhailta. Cuireann sé cistiú ar fáil freisin le haghaidh [Oíche Eorpach na dTaighdeoirí](#), sraith d'imeachtaí poiblí a bhíonn ar siúl ar fud na hEorpa gach bliain ar an gceathrú Aoine de Mheán Fómhair chun obair na dtaighdeoirí a chur chun cinn. Níor cheart go n-athrófaí MSCA go mór faoi chlár réim nua AE um thaighde agus um nuálaíocht 2021-2027 ('Fís Eorpach').

RÓL PHARLAIMINT NA HEORPA

A bhuíochas don tábhacht pholaitiúil mhéadaitheach leis na deiceanna de bhlianta anuas, d'éirigh leis an bParlaimint tionchar méadaithe a bheith aici ar mhúnlú na mbeartas ardoideachais san Eoraip.

A. Soghluaisteacht

Shaothraigh an tAontas go rathúil chun an buiséad atá ar fáil do na cláir reatha i réimse an ardoideachais, lena n-áirítear Erasmus+, a mhéadú. I mí Feabhra 2017, ghlac sí rún ar Erasmus+[³], ina ndéantar anailís ar na chéad bhlianta de chur chun feidhme an chlár, ina gcuirtear béim ar na nithe a raibh rath orthu agus ina moltar athruithe chun feabhas a chur ar an dara cuid den chlár réime ilbhliantúil. Do chéad glúin eile an chlár Erasmus+, tá sé molta ag an bParlaimint an buiséad a mhéadú faoi thrí go EUR 41 bhiliún, rud a chumasódh níos mó mac léinn agus níos mó cuimsitheachta. Chuir an Parlaimint béim ar an ngá le comhar níos fearr le cláir chistiúcháin Eorpacha eile agus le cómhaoiniú ar ghníomhaíochtaí nach bhfuil á gcistiú ag Erasmus+ faoi láthair[⁴]. Tá téacs críochnaitheach an rialacháin nua maidir le Erasmus+ le caibidil agus le comhaontú leis an gComhairle ag tús an naoú téarma parlaiminteach. I gcás nach

---

[3] IO C 252, 18.7.2018, lch. 31.

[4] Téacsanna arna nglacadh, [P8_TA\(2019\)0324](#).

ndéanfar margadh maidir le Brexit, tá ról lárnach ag an bParlaimint d'fhonn cearta agus stádas daoine óga atá ag glacadh páirt i gclár Erasmus + faoi láthair a chinntiú^[5].

B. Naisc leis an bhfostaíocht

I gcaitheamh na mblianta, bhí spéis i gcónaí ag an bParlaimint sna naisc atá idir an t-ardoideachas agus an fhostaíocht. In 2012, ghlac an Pharlaimint rún ar nuachóiriú chórais ardoideachais na hEorpa^[6], inar iarradh ar institiúidí ardoideachais foghlaim ar feadh an tsaoil a lánpháirtiú ina gcuraclaim, agus oiriúnú do dhúshlám nua trí réimsí nua staidéir a chruthú atá mar léiriú ar riachtanais an mhargaidh saothair. Ag leanúint as teachtaireacht ón gCoimisiún an 30 Bealtaine 2017 maidir le clár oibre athnuaithe de chuid an Aontais Eorpaigh i ndáil leis an ardoideachas ([COM\(2017\)0247](#)), ghlac an Pharlaimint, an 12 Meitheamh 2018, rún ar nuachóiriú an oideachais in AE^[7]: i dtaca leis an ardoideachas, iarrtar sa rún sin go gcruthófaí Limistéar Eorpach Oideachais agus moltar do na Ballstáit le tuilleadh a infheistiú san ardoideachas agus comhar idir an t-ardoideachas, an saol oibre, an tionscal, pobail taighde agus an tsochaí ina hiomláine a chothú.

C. Próiseas Bologna

Is fada an lá spéis léirithe ag an bParlaimint i gcomhdhlúthú agus dul chun cinn Phróiseas Bologna. In 2012, ghlac sí rún^[8] inar cuireadh béim ar an tábhacht a bhí le hathchóirithe Bologna chun go bhféadfaí Limistéar Eorpach an Ardoideachas (LEAO) a bhunú agus do na cuspóirí a bhí leagtha síos sa straitéis Eoraip 2020.

I rún uaithi an 28 Aibreán 2015^[9], bhí an Pharlaimint den tuairim go raibh athchóirithe Bologna tar éis rannchuidiú le feabhas a chur ar cháilíocht na gcóras oideachais agus ar a tharraingtí a bhí an t-ardoideachas san Eoraip. Le Próiseas Bologna freisin táthar in ann comparáid níos fearr a dhéanamh idir struchtúir ardoideachais, rud a chuireann córais dearbhaithe cáilíochta ar fáil chun aitheantas a thabhairt do dhioplómaí.

In Aibreán 2018, ghlac an Pharlaimint rún ar chur chun feidhme Phróiseas Bologna^[10]. D'iarr sí go dtabharfadh an chéad Chomhdháil Aireachta eile ar LEAO, a bhí le comóradh i bPáras in 2018, measúnú criticiúil ar an bpróiseas. Cuireadh béim sa rún ar an ngá atá le feabhas a chur ar ghné shóisialta an oideachais, agus go mbeadh deiseanna nithiúla ann chun go mbeadh rochtain ar ardoideachas ag mic léinn faoi mhíchumas agus mic léinn ó chúlraí faoi mhíbhuntáiste. Mhol sí go mbunófaí sásraí inrochtana agus cothromasacha le haghaidh leithdháileadh deontas agus liúntas soghluaisteachta. D'iarr sí freisin go méadódh AE agus na Ballstáit a gcuid buiséad oideachais chun go bhféadfaí talamh slán a dhéanamh de go mbeadh ardoideachas poiblí saor in aisce agus inrochtana ag cách.

Pierre Hériard

---

[5] Téacsanna arna nglacadh, [P8_TA\(2019\)0167](#): Leanúint ar aghaidh leis na gníomhaíochtaí soghluaisteachta foghlama atá ar siúl faoi chlár Erasmus+ i gcomhthéacs tharraingt siar na Ríochta Aontaithe as an Aontas.

[6] IO C 258 E, 7.9.2013, lch. 55.

[7] Téacsanna arna nglacadh, [P8_TA\(2018\)0247](#).

[8] IO C 251 E, 31.8.2013, lch. 24.

[9] IO C 346, 21.9.2016, lch. 2.

[10] Téacsanna arna nglacadh, [P8_TA\(2018\)0190](#).

